

Et grønt og rettferdig Trøndelag for de mange, ikke for de få!

Arbeidsprogram Trøndelag SV 2019-2023

Programkomiteens innstilling

13	Innhold:
14	1. Et grønt Trøndelag
15	1.1 Ta kampen mot plastforsøplinga
16	1.2 Grønn samfunnsutvikling
17	1.3 Vern allemannsretten
18	
19	2. Et anstendig arbeidsliv
20	2.1 Mer tillit, mindre byråkrati
21	
22	3. Samferdsel og infrastruktur
23	3.1 Jernbane
24	3.2 Veg
25	
26	4. Opplæring
27	4.1 Faghøgskoleutdanninga
28	4.2 Styrke distriksskolene og yrkesfagene
29	4.3 Fraværsgrensa
30	4.4 Grensesetting, likestilling og respekt
31	4.5 Desentralisert universitetsstruktur
32	4.6 Samisk språkopplæring
33	4.7 Inkludering i skolen
34	
35	5. Kultur
36	
37	6. Næringsliv
38	6.1 Jordbruk
39	6.2 Kulturminnevern
40	6.3 Skogbruk
41	6.4 Industri
42	6.5 Reindrift og sørsamisk kultur
43	6.6 Fiske
44	6.7 Mineralnæringa
45	6.8 Fiskeoppdrett
46	
47	7. Tannhelse
48	
49	8. Helse
50	
51	9. Nei til amerikansk base på Værne

52 **Innledning**

53 SV tar klima- og miljøkrisa på alvor. Den viktigste kampen vi kjemper i dag, er kampen
54 mot klimaendringer og tapet av naturmangfold. Trøndelag SV vil alltid velge løsningene som
55 gir minst utslipp og bidrar til at Trøndelag blir grønnere.

56 For SV er det et grunnleggende mål at alle mennesker skal gis like muligheter i samfunnet,
57 uavhengig av klassetilhørighet, kjønn og etnisitet. SV er et feministisk parti og et antirasistisk
58 parti. Vi aksepterer ikke at lønn og makt skal fordeles etter kjønn eller at folk diskrimineres
59 på grunn av hvordan de ser ut eller hvor de kommer fra. SV er et fredsparti som kjemper for
60 en fredeligere og mer rettferdig verden.

61

62 Folkestyret må gjenreises, folkestyret må få en ny vår. I stedet for at makten skal ligge hos
63 spekulanter, i markedskrefter og hos pengesterke, ønsker vi et sterkt offentlig eierskap i
64 ressurser, infrastruktur og næringsliv. Det betyr mer makt til folk og folkevalgte. Derfor er SV
65 et sosialistisk parti.

66

67 **1. Et grønt Trøndelag**

68

69 Landet vårt er bygget på rikdom fra hav og jord, fjell og fjord. Naturen gir mat,
70 arbeidsplasser og gode opplevelser i uoverskuelig framtid om vi sikrer økologisk bærekraftig
71 forvaltning og felles eie. Det vi har i fellesskap må vi ta vare på i fellesskap.

72 Matjord bygges ned for å bygge opp kjøpesentre, gruveindustrien får dumpe avfall
73 i fjordene. Viktige naturområder blir bygget ned med vindkraft, fiskeriressurser selges ut av
74 kystsamfunn og samles på hendene til noen få redere. Dette er politikk for kortsiktig profitt
75 og ikke for langsiktig matproduksjon og vern av naturen.

76

77 Klimakrisa er en av de største utfordringene i vår tid. Det stilles store krav til hvordan vi
78 planlegger lokalsamfunnet og hvordan vi kan trygge bolig, matproduksjon,
79 samfunnssikkerhet og beredskap når flom, tørke og ekstremvær ikke lenger blir en uvant del
80 av hverdagen.

81

82 Miljøproblemene rammer der vi bor. Mange av løsningene finnes også lokalt. SV vil ta
83 kampen mot forurensing, forsøpling og utslipp i våre lokalsamfunn. SV våger å velge
84 langsiktig, sjøl når presset fra sterke pengeinteresser blir stort. Miljøvennlige samfunn er
85 gode samfunn, med frihet til å fiske i friskt vann, puste i rein luft og høste av naturen.

86

87 **1.1 Ta kampen mot plastforsøplinga!**

88 Havet har alltid betydd rikdom for Norge og det skal være verdens matfat for framtida. I dag
89 ødelegges havområdene våre av plast og forsøpling. Om det ikke tas grep vil det i 2050 være
90 mer plast i havet enn fisk. Naturen skal ikke være en søppelplass.

91 Vi ser konsekvensene av klimaendringene i våre lokalsamfunn. I Norge fører
92 klimaendringene til mer ekstremvær, mer flom, mer styrtregn, tørke og ras. Dette vil
93 medføre store investeringer på forebyggende tiltak og lokale tilpasninger. Hvis vi ikke
94 handler annerledes vil konsekvensene bli enda verre for enda flere. I framtida må vi gjøre oss
95 uavhengige av olje, kull og gass.

96 Vi skal sikre rene fjorder og rent hav. Plast skal ikke ende i naturen og i havet. Vi må føre en
97 politikk som kutter utslipp, som bremser de farlige klimaendringene og tar vare på kloden.

98 Ren luft, rent vann og grønne arbeidsplasser for de mange, er viktigere enn kortsiktig profitt
99 for de få.

100

101 **Trøndelag SV vil:**

- 102 ● samarbeide med næringsliv om gode rutiner for innsamling av plast
- 103 ● fase ut bruken av gummigranulat på kunstgressbaner
- 104 ● fase ut unødvendig bruk av engangspplast i kommunale virksomheter

105

106 **1.2 Grønn samfunnsutvikling**

107 Alle utslipp er lokale. Kommuner og fylker må lage forpliktende planer for å redusere sine
108 utslipp og legge fram årlige rapporter for utslippsreduksjon. Transport, boligplanlegging og
109 investeringer må ta høyde for at samfunnet må bygges etter prinsippet om at bare
110 nullutslipp er godt nok. Det er også viktig at man lokalt er pådriver for å redusere utslipp
111 som kommunen ikke er direkte ansvarlig for, eller kan bestemme over selv.

112 For å få ned utslipp der vi bor, må vi planlegge lokalsamfunnet deretter. I tettbygde strøk
113 kan nærhet til arbeid, tjenester, butikk og barnehage sammen med et godt kollektivtilbud
114 begrense bilbruk. Fylkeskommunen må ha en forpliktende og ambisiøs klimaplan som følges
115 opp med årlige klimaregnskap.

116

117 Tilgjengelige ladestasjoner gjør det mer aktuelt å velge elbil. Aktiv bruk av arealplan og god
118 samfunnsplanlegging kan sikre at utbygging ikke går på bekostning av matjord og
119 naturmangfold og samtidig sikre gode vilkår for både sosial boligbygging, næringsutvikling og
120 gi flere tilgang til natur. En god arealpolitikk legger til rette for å bevare mangfoldet av
121 planter og dyr, sikre grønne lunger i lokalmiljøet og gode rekreasjonsområder. Kommunene
122 er den viktigste aktøren for god arealplanlegging. Kommunene må derfor ha tilstrekkelig
123 kompetanse til å ta hensyn til mangfoldet og i tillegg vilje til å ta kampen lokalt.

124 Grønne samfunn er gode samfunn. Der er lufta god å puste inn, det er lett å reise kollektivt
125 og naturen er tilgjengelig både for matproduksjon, aktivitet og arbeid. Ved å ta vare på natur
126 og miljø tar vi vare på hverandre. God håndtering av avfall sikrer at søppel gjenvinnes og ikke
127 havner i naturen og maten.

128

129 **Trøndelag SV vil:**

- 130 ● Innføre miljøkrav ved offentlige innkjøp
- 131 ● Kartlegge og ivareta viktige områder for biologisk mangfold.
- 132 ● Legge til rette både finansielt og kunnskapsmessig for at flere kan ta i bruk
133 fjernvarme og solenergi
- 134 ● Stille krav om nullutslipp i anbud for innkjøp av nye ferjer
- 135 ● Jobbe for knutepunktutvikling og god sentrumsutvikling
- 136 ● Legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange som alternativ til bil, i
137 kombinasjon med tiltak for å begrense biltrafikken.
- 138 ● jobbe for å gjennomføre prøveprosjekter med gratis kollektivtransport
- 139 ● sørge for trygge skoleveier
- 140 ● kreve at alle fylkeskommunale biler er fossilfrie fra 2025 og at alle fylkeskommunale
141 tyngre kjøretøy er fossilfrie innen 2030.

- 142 ● jobbe for nullutslipp i kollektivtrafikken
- 143 ● sikre etablering av ladestasjoner for elbil på offentlige parkeringsplasser
- 144 ● age et lokalt klimabudsjett for fylkeskommunen med konkrete mål for utslippskutt.
- 145 ● stimulere til bygging av miljøvennlige boliger og næringsbygg.
- 146 ● stille ambisiøse miljøkrav i utvikling av tomter som fylkeskommunen selv eier.
- 147 ● lage en miljøplan for fylkeskommunens egen eksisterende bygningsmasse.
- 148 ● jobbe i mot vindkraft i sårbare naturområder
- 149 ● bygge et nytt miljøvennlig Fylkets Hus i tilknytning til kollektivknutepunkt på
- 150 Steinkjer.
- 151 ● arbeide for bedre beskyttelse av vassdrag og våtmarksområder
- 152 ● fjerne og hindre innføring av nye arter som ikke naturlig hører hjemme i floraen eller
- 153 faunaen i vår region
- 154 ● jobbe for økt kunnskap om økt karbonbinding i matjord for å redusere
- 155 klimagassutslipp

156

157 **1.3 Vern allemannsretten**

158 I vår tid er allemannsretten et viktig symbol på både friheten og fellesskapet. Retten til å
159 bruke naturen gjelder uavhengig av eiendomsrett, fordi landet tilhører oss alle. Utbygging
160 som hindrer fri ferdsel, nedbygging av strandsona, inngjerding og innføring av
161 betalingsløsninger er noe av det som utfordrer allemannsretten i dag.

162

163 **Trøndelag SV vil:**

- 164 ● Legge til rette for naturbasert reiseliv og økoturisme i samarbeid med
- 165 primærnæringer
- 166 ● Grunnlovsfeste allemannsretten og gjøre naturen tilgjengelig for alle

167

168 2. Et anstendig arbeidsliv

169

170 SV jobber for et arbeidsliv bygd på sterke fagforeninger, kollektive lønnsavtaler og en styrket
171 arbeidsmiljølov. Til nå har den norske modellen, i form av trepartssamarbeidet mellom
172 arbeiderne, arbeidsgiverne og staten, bidratt til å gi oss et bedre arbeidsliv. Men nå er denne
173 modellen truet. Useriøse aktører bidrar til at svart arbeid vokser fram, andelen
174 fagorganiserte synker og EØS-avtalen begrenser arbeidstakernes makt og rettigheter i
175 Norge. For SV er det viktig at vi skal få bestemme selv hva slags arbeidsliv vi vil ha. Vi
176 aksepterer ikke at norske lønns- og arbeidsvilkår bestemmes av byråkrater i Brussel.
177 EØS-avtalens krav om fri flyt av kapital, varer, tjenester og arbeidskraft undergraver den
178 norske arbeidslivsmodellen. Trøndelag SV vil arbeide for at Norge sier opp EØS-avtalen, og at
179 den blir erstattet av en handelsavtale med EU.

180

181 Arbeidslivet i Trøndelag skal være godt og inkluderende. Gjennom underbetaling, svart
182 økonomi og uoversiktlige kjeder av underleverandører tar kriminelle selskaper ut stor
183 profitt. Fellesskapet, ansatte og seriøse aktører blir taperne. Trøndelag SV vil gjennomføre
184 effektive tiltak for å komme svart arbeid og sosial dumping til livs.

185 Arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, uønsket deltid, midlertidige ansettelses og bruk av
186 bemanningsselskap er noen av de største truslene mot et trygt og organisert arbeidsliv. Hele
187 stillinger er viktig for likestilling og den enkeltes frihet. Små stillingsbrøker gir ikke grunnlag
188 for boliglån eller økonomisk uavhengighet. SV krever at det lyses ut hele og faste stillinger og
189 vil jobbe for en heltidskultur i fylkeskommunen og kommunene. Arbeidsmiljøloven må
190 brukes aktivt for å sikre økning i eksisterende stillinger. Behovet for hjelp, omsorg og
191 trygghet ivaretas best av ansatte med hele og faste stillinger. Det sikrer kvalitet i tjenestene,
192 forutsigbarhet for brukere og trygghet for ansatte. Mange kommuner har avtaler med
193 bemanningsbyrå for å dekke behov innen pleie og omsorg eller annen kommunal
194 virksomhet.

195

196 Trøndelag SV vil kreve streng kontroll med leverandørselskaper og andre som utfører arbeid
197 for fylkeskommunen, og styre unna useriøse aktører. Trøndelag SV vil motvirke

198 diskriminering på arbeidsplassene, og kreve faste heltidsstillinger som norm blant
199 fylkeskommunens ansatte. Vi får bedre offentlige tjenester når vi lytter til de ansatte, sikrer
200 høy nok grunnbemanning og kompetanse samt sørger for faste og hele stillinger.
201 Ansatte må få tid, tillit og mulighet til å utøve faglig skjønn i arbeidet. De som jobber med
202 mennesker skal ikke overstyres av rapportering og målstyring. Trøndelag SV krever at i
203 Trøndelag Fylkeskommune skal hele, faste stillinger være regelen og unntak fra dette skal
204 alltid drøftes med hovedtillitsvalgt. Kun når det foreligger et helt ekstraordinært behov
205 ønsker Trøndelag SV å kjøpe tjenester fra bemanningsbyrå. Vi må jobbe aktivt for å motvirke
206 korrupsjon. Trøndelag SV vil kjempe mot enhver form for privatisering og salg av
207 fellesskapets verdier.

208

209 **Trøndelag SV vil:**

- 210 ● kreve at tariffestede lønns- og arbeidskrav etterleves også hos underleverandører.
- 211 ● jobbe for at fylkeskommunen inngår et aktivt samarbeid med skattevesen og
212 arbeidslivsorganisasjoner for å motvirke økonomisk kriminalitet i arbeidslivet
- 213 ● kreve elektronisk registrering på alle fylkeskommunale arbeidsplasser for å vite hvem
214 som er inne på byggeplasser.
- 215 ● innføre et prikkbelastningssystem, der selskaper som overskrider et visst antall
216 prikker blir utestengt fra anbudsrunder og oppdrag i to år.
- 217 ● kreve at innkjøpskompetansen i fylkeskommunen styrkes.
- 218 ● fortsette jobben med å sikre strenge og gode innkjøpskrav for fylkeskommunen og
219 sikre at disse etterleves.
- 220 ● kreve faste heltidsstillinger som norm blant fylkeskommunens ansatte
- 221 ● kreve en gjennomgang av vikarbruken i fylkeskommunen for å sikre at ingen som
222 skulle hatt fast ansettelse blir gående med status som vikar.
- 223 ● kreve at skal det kontraktfestes at avtalen sies opp dersom selskapet nekter sine
224 ansatte tariffavtale når fylkeskommunen leier inn ekstern hjelp .
- 225 ● kreve at virksomhetene tilbyr lokale lærlingplasser for bransjer hvor dette er relevant.
- 226 ● erstatte bruk av innleie med fast ansatte vikarer i fylkeskommunen.

- 227 • jobbe for at fylkeskommunens rutiner for oppfølging av lover og regler ved anbud og
228 innkjøp skjerpes.

229

230 **2.1 Mer tillit og mindre byråkrati**

231 Gode tjenester til innbyggere, nærings- og samfunnsliv i Trøndelag er avhengig av at
232 Fylkeskommunens ansatte lykkes i sitt arbeid. Våre ansatte har verdifulle erfaringer, unik
233 kompetanse og høy motivasjon som må verdsettes. Tillit fremfor styring må legges til grunn
234 som det viktigste prinsippet for videreutvikling av tjenestetilbudet i fylket. Trøndelag SV
235 ønsker derfor å gjennomføre en tillitsreform hvor vi skal erstatte stadig mer kontroll,
236 rapportering, byråkrati og markedstenkning med mer innflytelse og kontroll over egen
237 arbeidsdag og større medvirkning for brukerne. Vi har tillit til kompetansen til de ansatte og
238 vil samarbeide med organisasjoner som representerer medlemmer i alle yrkesgrupper. Vi
239 har tillit til at ansatte og deres organisasjoner fremmer representative krav på vegne av dem
240 som best vet hvor skoen trykker i arbeidslivet. Trøndelag SV vil derfor fjerne unødvendig og
241 byråkratisert fylkeskommunal måling og testing. Slik gir vi for eksempel fylkets lærere mer
242 tid til å planlegge og undervise. Gjennom å fjerne detaljreguleringen i arbeidshverdagen til
243 de ansatte i Trøndelag Fylkeskommune, blir det mer tid til å gjennomføre de oppgavene som
244 faktisk trengs mest.

245

246 **Trøndelag SV vil:**

- 247 • i samarbeid med fagforeninger sikre mer makt og faglig frihet til de som jobber i
248 offentlig sektor.

249

250

251

252

253

254

255 **3. Samferdsel og infrastruktur**

256 Det skal være mulig å jobbe og bo i hele Trøndelag. Fylkets samferdselspolitikk skal bidra til
257 økt bosetting og bolyst i distriktet. Distriktet må ha en trygg veistandard som sikrer bosetting
258 og næringsliv. Vi vil derfor styrke kollektivtilbudet, arbeide for fleksible transportordninger
259 som bestillingstransport i distriktet. Vi ønsker å gi folk bedre mobilitet ved å samordne
260 sykkelutleie, bildeling, samkjøring i taxi, bestillingstransport, buss, båt og tog i en felles
261 bestillingsløsning. Det skal være enkelt å velge både raskeste, billigste og mest klimavennlige
262 transportløsning i Trøndelag. For å sikre et mer likestilt og rettferdig kollektivtilbud i
263 Trøndelag vil SV jobbe for at kollektivtilbudet blir bedre tilpasset de som jobber i turnus.
264 Gode mobil- og bredbåndsløsninger er viktig for å opprettholde bosetting, næringsutvikling
265 og sysselsetting i hele Trøndelag. Trøndelag SV mener det er et samfunnsansvar å sørge for
266 dette.

267

268 Trøndelag SV mener det er viktig at kollektivtrafikken eies og drives av det offentlige. Stadige
269 kutt på grunn av anbudskonkurranser i AtB er uakseptabelt. Vi vil sørge for at
270 kollektivtransporten forvaltes slik at kollektivtilbudet i fylket blir best mulig.

271 Anbudskontrakter er ofte svært rigide og det er dyrt å tilpasse tilbudet i løpet av en
272 anbudsperiode. Gjennom fylkeskommunal drift av kollektivtrafikken vil man få økt
273 fleksibilitet til å innføre ny teknologi og tilpasse kollektivtilbudet ved endret etterspørsel.

274

275 **Trøndelag SV vil:**

- 276 ● jobbe for at man skal kunne reise sømløst rundt i Trøndelag og kunne kombinere båt-
277 , buss, og togreiser på en effektiv måte.
- 278 ● jobbe for at drosjenæringa i fylket skal reguleres og utvikle seg på en sunn og
279 bærekraftig måte slik at ansatte sikres gode lønns- og arbeidsvilkår.
- 280 ● arbeide for arealplanlegging som reduserer behovet for bruk av privatbil
- 281 ● stoppe anbudsregimet og ta tilbake all kollektivtransport i fylkets egen regi
- 282 ● arbeide for flere parkeringsplasser og ladestasjoner for el-biler og el-sykler ved
283 offentlige bygg og sentrale parkeringsområder i fylket

- 284 ● arbeide for å sikre innbyggernes mulighet for å reise billig og kollektivt – med økt
- 285 frekvens også om kveldene og på helg.
- 286 ● arbeide for universell utforming av bygg og anlegg, sentrumsområder og
- 287 kollektivtransport
- 288 ● arbeide for full bredbånd- og mobildekning i hele fylket
- 289 ● videreføre ungdomsordningen «hjem for en 50-lapp».
- 290 ● utvide barnebillett frem til man blir 18 år.
- 291 ● jobbe for en felles bestillingsportal for alle kollektivreiser

292

293 **3.1 Jernbane.**

294 Trøndelag SV vil fortsette sitt aktive arbeid for elektrifisering av Trønder- og Meråkerbanen.

295 Meråkerbanen er viktig for både person- og godstransport, og for et nærere samarbeid

296 mellom regionene i Midt-Norden. På Trønderbanen er det et klart behov for å bygge flere

297 vekslingsspor. Dette for å kunne øke frekvensen og redusere reisetida mellom Steinkjer -

298 Trondheim - Melhus. I det videre arbeidet med å styrke jernbanen som miljøvennlig

299 fremkomstmiddel, vil det være behov for et funksjonelt dobbeltspor på nevnte strekning, i

300 første omgang mellom Trondheim - Stjørdal. Trønderbanen bør utvide sitt rutetilbud med

301 avganger også til Snåsa og Grong i nord, og til Røros i sør. Det er viktig at det kommer

302 nye og større lokaltog på Trønderbanen innen 2020. Trøndelag SV vil fortsette arbeidet i mot

303 konkurranseutsetting og privatisering av jernbanen.

304

305 **Trøndelag SV vil:**

- 306 ● arbeide for å gjøre jernbanenettet punktlig, trygt og effektivt for å redusere
- 307 privatbilismen og flytte mer av tungtransporten fra veg til bane og sjø.
- 308 ● fortsette kampen for elektrifisering av Trønder- og
- 309 Meråkerbanen helt til Steinkjer.
- 310 ● jobbe aktivt for elektrifisering av Rørosbanen.

311

312

313

314 **3.2 Veg.**

315 I 2010 ble mange riksveger omklassifisert til fylkesveger. Mange av vegene var
316 nedslitt og trafikkfarlige. For Trøndelag SV er det et viktig krav at bevilgningene til fylkesvegene
317 over statsbudsjettet økes, slik at trafiksikkerheten kan bedres. Det er nødvendig med
318 opprusting av E6 i Trøndelag, men forslaget om 4-felts motorveg gjennom Trøndelags
319 kornarealer er svært negativt for matsikkerhet, miljø og klima. Trøndelag SV mener derfor at
320 trasevalget bør utredes på nytt. En løsning med midtdeler på hele strekningen er nødvendig med
321 tanke på trafiksikkerhet. En løsning med tofelts veg med forbikjøringsfelt, i hovedsak etter
322 nåværende trasé, og fartsgrense 90 km/t vil være en bedre løsning når det gjelder jordvern,
323 miljø og klima. En slik løsning vil også kunne frigjøre penger til funksjonelt dobbeltspor på
324 jernbanestrekninga Steinkjer - Trondheim - Melhus. Trøndelag SV mener det er viktig at det blir
325 prioritert vegutbedringer og nye samferdselsprosjekter i hele Trøndelag.

326

327 **Trøndelag SV vil:**

- 328 ● styrke vedlikeholdet av fylkesveier
- 329 ● arbeide for at det bygges flere gang- og sykkelveger. Dette for å stimulere barn og
330 voksne til å gå og sykle til skole, arbeid og trening.
- 331 ● at alle skal få trafiksikre skoleveier.
- 332 ● arbeide for at arealplaner og sentrumsutvikling tar hensyn til dyrkamark, miljø,
333 sikkerhet for myke trafikanter, og bevaring/opprettelse av grønne lunger.
- 334 ● ha flere og bedre trafiksikkerhetstiltak som effektivt motvirker ulykker

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344 **4. Opplæring**

345

346 Alle elever har krav på et tilrettelagt og likeverdig opplæringstilbud. Det forutsetter et trygt
347 og godt læringsmiljø, faglig oppdaterte og engasjerte lærere og variert undervisning. Det er
348 betydelige forskjeller mellom skolene i fylket når det gjelder lærerressurser og
349 klassestørrelser. For å ivareta elevenes behov for å bli sett og gi tilrettelagt undervisning,
350 ønsker Trøndelag SV å innføre fylkeskommunal norm for lærertetthet i videregående skole.
351 Trøndelag SV mener at alle elever på videregående skole har rett til kvalifiserte lærere. Dette
352 må sikres gjennom utlysning og ansettelse i nye stillinger, samt at det utarbeides
353 etterutdanning/kvalifiseringsprogram for de lærerne som allerede er ansatt.
354 Trøndelag SV vil ha videregående opplæring i alle deler av fylket og vil stemme mot nye
355 forsøk på å privatisere videregående opplæring. Vi vil arbeide for å beholde en desentralisert
356 skolestruktur og nærskoleprinsippet som prinsipp for inntak i videregående skole. Vi vil sikre
357 et bredt og likeverdig utdanningstilbud i hele Trøndelag.

358

359 SV har tillit til lærerprofesjonen. Læreren er den rette til å gjøre pedagogiske vurderinger og
360 ta valg knyttet til undervisningsform, læremidler og utstyr. Aktiviteten i klasserommet skal
361 ikke detaljstyres.

362

363 SV ønsker å styrke opplæringstilbudene innen primærnæringene havbruk, fiske og landbruk
364 og samarbeide med det lokale nærings-, kultur- og organisasjonslivet for å gjøre skolene til
365 lokale kunnskapssentre.

366

367 **4.1 Faghøgskoleutdanninga**

368 Faghøgskoleutdanning er en viktig videreutdanningsvei for yrkesfagene, både i tekniske
369 fag, HS-fag og naturbruk. Det er behov for både for heltids skoletilbud, og for
370 deltidstilbud som studentene kan følge mens de er i arbeid. SV vil arbeide for finansiering av
371 naturbruksfag i fagskolen på linje med tekniske fag og HS-fag.

372

373

374 **4.2 Styrke distriktskolene og yrkesfagene**

375 Distriktskolene er viktigste redskap som regional utviklingsaktør og er det mest treffsikre
376 distriktpolitiske virkemiddelet fylkeskommunen rår over. Uten et bredt og godt
377 videregående skoletilbud kan bolyst i distriktet svekkes.

378

379 De videregående skolene er nødvendige for å skaffe lokalt arbeidsliv kvalifisert og ikke minst
380 stabil arbeidskraft av fagarbeidere og høyt utdannede. Distriktskolene skal ha et godt og
381 fullverdig tilbud innen studiespesialiserende utdanningsprogram, slik at de har et godt og
382 variert tilbud til elevene for fortsatt å opprettholde en desentralisert struktur på de
383 videregående skolene i fylket. Trøndelag SV ønsker fortsatt å ha kombinerte videregående
384 skoler der elever og lærer møter hverandre på tvers av studieretninger.

385

386 Like viktig som å ha fokus på å skaffe flere lærebedrifter, er det viktig å ha fokus på at
387 bedriftene som er godkjente lærebedrifter tilbyr god opplæring av lærlingene. Det stilles i
388 dag krav til kurs av faglig leder og instruktører på bedrifter som søkte godkjenning som
389 lærebedrift etter 1.1.2018. Det bør stilles samme krav til bedrifter som fikk godkjenningen
390 sin før 2018.

391

392 Trøndelag SV vil jobbe for en tettere oppfølging av elever som ikke får læreplass.
393 Trøndelag SV vil fortsette jobben med å heve statusen til yrkesfagene. Yrkesfag og
394 arbeiderkulturen som fagarbeiderne representerer må bli mer fremtredende og synlig på
395 skolen gjennom for eksempel kunst- og utsmykning på de videregående skolene. Nye
396 videregående skoler må bygges slik at yrkesfagelevne og det de holder på med, blir synlig
397 på skolen.

398

399 Trøndelag SV vil jobbe for at det kommer flere yrkesfagslærere inn i den videregående
400 skolen, og at ikke yrkesfagslærerne erstattes av andre yrkesgrupper. Yrkesfag må sikres
401 muligheten til å kunne oppgradere utstyr for å kunne drive tilfredsstillende undervisning
402 tilpasset en moderne standard.

403

404 Alle elevers rett til å fullføre sin utdanning må styrkes. Alle elever skal sikres læreplass.

405 Elever som likevel ikke kommer ut i lære, må ha en rett til å fullføre sin utdanning med et

406 fullverdig praksistilbud med VG3 i skole. Dette krever godt samarbeid med næringslivet.

407

408 **Trøndelag SV vil:**

409 ● bevare dagens desentraliserte skolestruktur

410 ● beholde nærscoleprinsippet og kjempe mot karakterbasert og fritt skolevalg.

411 ● øke andelen kvalifiserte lærere i den videregående skolen

412 ● innføre forsøksordning med fylkeskommunal lærernorm på skolenivå i programfag og
413 fellesfag på maksimalt 15 elever per lærer i en undervisningstime på yrkesfag og 30
414 elever på studieforbereende.

415 ● arbeide for å få opprettet flere læreplasser.

416 ● elever uten læreplass skal tilbys alternative løp for å oppnå fag- eller svennebrev

417 ● arbeide for mer praksis i praktiske faglinjer

418 ● kreve at elever som ikke får læreplass, får et fullverdig praksistilbud gjennom VG3 .

419

420 **4.3 Fraværsgrensa**

421 Trøndelag SV er imot fraværsgrensa som er innført i den videregående skolen. Ofte er det

422 komplekse årsaker til at en elev har høyt fravær. Det kan handle om motivasjon, mistrivsel,

423 psykiske problemer eller en vanskelig familiesituasjon. En rigid fraværsgrense er ikke veien å

424 gå for å få disse på skolen. I stedet trengs nærvær, motivasjon, hjelp til livsmestring og

425 tilrettelagt undervisning i skolen. For skoler som driver særskilt tilrettelagt opplæring, kan en

426 rigid maksgrense stå i veien for arbeidet med å få flere til å gjennomføre utdanningen.

427

428 **Trøndelag SV vil:**

429 ● fjerne unødvendig testing og måling

430 ● avskaffe fraværsgrensa i videregående skole.

431 ● at egenmelding fra foreldre/foresatte, eller myndige elever, godkjennes som gyldig

432 dokumentasjon for fravær ved sykdom og andre velferdsgrunner i inntil tre dager.

- 433 ● kreve at elever med høyt fravær sikres en god oppfølging

434

435 **4.4 Grensesetting, likestilling og respekt**

436 Jenters sikkerhet og rett til å bestemme over egen kropp er avgjørende for deres frihet til å
437 delta i samfunnet på lik linje med menn. Grensesetting og respekt for andres grenser må inn
438 i seksualundervisningen. Vi må styrke skolehelsetjenesten, seksualundervisningen i skolen og
439 fokusere på grensesetting. Trøndelag Fylkeskommune må ha tydelige handlingsplaner mot
440 seksuell trakassering i skolen.

441

442 **Trøndelag SV vil:**

- 443 ● sikre gode rådgivningstjenester for elevene
- 444 ● legge til rette for oppstart av selvforsvarskurs for jenter på videregående skoler i
445 fylket.
- 446 ● kreve større innsats mot mobbing, trakassering, kroppsfixering og prestasjonspress

447

448 **4.5 Desentralisert universitetsstruktur**

449 SV er sterkt imot den økende sentraliseringen av universiteter og vi vil bevare den
450 desentraliserte universitetsstrukturen vi har i Trøndelag i dag. For eksempel er den
451 desentraliserte sykepleierutdanningen viktig for å rekruttere fagpersonell til helsesektoren i
452 Trøndelag.

453

454 **4.6 Samisk språkopplæring**

455 For å bevare samisk kultur er språkopplæring svært viktig. SV mener Trøndelag
456 fylkeskommune har en viktig oppgave i å legge til rette for at alle som ønsker det får samisk
457 språkopplæring.

458

459 **Trøndelag SV vil:**

- 460 ● styrke den samiske opplæringa i skolen

461

462

463 **4.7 Inkludering i skolen**

464 Ungdom og voksne med flerspråklig bakgrunn må gis tilpasset opplæringstilbud i den
465 videregående skolen. Dette vil gjøre det lettere for flere å kunne vise sin kompetanse. Vi vil
466 derfor gi flere og bedre støtteordninger rettet mot fremmedspråklige elever.

467 Stadig flere unge sliter psykisk. For å styrke elevenes psykososiale miljø ønsker Trøndelag SV
468 at ordningen med lavterskel psykologtilbud på alle videregående skoler som ble startet i
469 tidligere Nord-Trøndelag, skal videreføres og innføres på alle skoler i Trøndelag.

470 Trøndelag SV ønsker et samfunn uten mobbing og rasisme. Mye av dette skjer på skolen, og
471 kan gi fatale konsekvenser for offeret. Tiltaket mot mobbing må derfor få en større plass i
472 skolens planer.

473

474 Seksuell trakassering er et alvorlig problem, og kan skape større skiller i forskjellige
475 utdanningstilbud ved den videregående skolen. Trøndelag SV vil videreføre arbeidet mot
476 seksuell trakassering, og se til at skolen setter i verk tiltak mot slik trakassering. Alle
477 videregående skoler i Trøndelag må sette vold og overgrep på timeplanen, samtidig som de
478 ansatte må gis nødvendig handlingskompetanse.

479 Frafallet i den videregående skolen er på 64% blant funksjonshemmede, mot 17% hos de
480 funksjonsfriske. Trøndelag SV er i mot at funksjonshemmede forskjellsbehandles og
481 utestenges i den videregående skolen, og vil kjempe for et samfunn der funksjonshemmede
482 skal bidra med sine ressurser. Vi vil arbeide for at fylkeskommunen følger opp plan- og
483 bygningslovens krav om universell utforming av skoler.

484

485 De videregående skolenes behov for oppgradering til universell utforming må kartlegges og
486 det må utarbeides konkrete planer for utbedringer og finansiering av disse. Trøndelag SV vil
487 jobbe for at det opprettes fylkeskommunale lærlingeplasser for utsatte grupper som
488 minoriteter og ungdom med funksjonsnedsettelse for å sikre at flere kommer inn i
489 arbeidslivet.

490

491 Reklamebransjen kjøper opp lokalsamfunn gjennom å få tilgang til kommunens flater i
492 bysentrum. Bransjen presser på innbyggerne urealistiske skjønnhetsidealer og en

493 forbrukskultur som går på kant med det bærekraftige samfunnet. SV vil ta det offentlige rom
494 tilbake gjennom å nekte reklamebransjen å bruke fylkeskommunens flater.

495 I Introduksjonsprogrammet for flyktninger arbeider de ansatte med å gi helhetlig oppfølging
496 til flyktninger de to første årene av deres opphold i landet. Ordningen er god, men kan
497 styrkes og utvides for å bidra til å følge de som trenger et lengre løp mot vellykket
498 integrering og tilknytning til arbeidslivet. Ikke alle når målene på de to årene som
499 introduksjonsprogrammet varer i dag. Flyktninger og innvandreres kompetanse når det
500 kommer til både arbeidspraksis og utdanning fra eget land må i større grad verdsettes i våre
501 utdanningsinstitusjoner og i arbeidsliv.

502

503 **Trøndelag SV vil:**

- 504 ● styrke det forebyggende arbeidet mot mobbing
- 505 ● jobbe for at ungdom med funksjonsnedsettelse kommer inn i arbeidslivet
- 506 ● jobbe for at alle skoler er universelt utformet
- 507 ● øke de ansattes kompetanse om å oppdage og forebygge seksuell trakassering
- 508 ● jobbe for bedre støtteordninger for flerspråklige elever
- 509 ● innføre lavterskel psykologtilbud på alle videregående skoler i fylket
- 510 ● jobbe for at det offentlige rom skal være reklamefritt
- 511 ● jobbe for forpliktende samarbeid med næringslivet i regionen når det kommer til
512 praksisplasser for flyktninger/innvandrere i introduksjonsprogram.
- 513 ● opprette fylkeskommunale praksisplasser for flyktninger/innvandrere i
514 introduksjonsprogram.
- 515 ● jobbe for tettere samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene i fylket når det
516 kommer til tilpassede utdanningsløp i videregående skole.

517

518

519

520

521 5.Kultur

522

523 Kunst og kultur en viktig del av folks liv og er en viktig brobygger mellom folk. Kulturelle
524 aktiviteter skaper kontakt og engasjement. Felles kulturopplevelser på tvers av alder, politisk
525 ståsted og tro kan øke forståelsen og respekten for hverandre. Trøndelag SV vil støtte
526 mangfoldet av kulturaktiviteter i nærmiljøene. Vi ser også betydningen av sentrale
527 kulturinstitusjoner som viktige støttespillere for lokale krefter.

528

529 Kulturpolitikken er en viktig bærebjelke for regional utvikling. Norske kunstneres inntekt fra
530 kunstnerisk arbeid har gått ned. Trøndelag SV ønsker at kunstnerne arbeidsvilkår styrkes ved
531 at en større del av kulturbudsjettet kommer kunstnerne til gode. Kulturarrangementer med
532 offentlige tilskudd må forplikte seg til å betale honorarer over anbefalt minstetariff.
533 Vi vil styrke museene i Trøndelag, som med sin betydelige faglige kompetanse kan veilede og
534 utvikle de lokale museene.

535

536 Bibliotekene er en viktig kulturformidler og møteplass i lokalsamfunnet som må styrkes og
537 videreutvikles. Kommunereformen må ikke føre til nedlegging av bibliotek i fylket.
538 Trøndelag SV vil at fylkeskommunale bygg reises med tanke på flerbruk i tillegg til å ivareta
539 behov for det frivillige kulturlivet.

540 **Trøndelag SV vil:**

- 541 ● videreutvikle *Den kulturelle skolesekken*
- 542 ● gi tilskudd til viktige lokale kulturarrangement.
- 543 ● vil opprettholde og videreutvikle fylkeskunstnerordningen innen skapende og
544 utøvende kunstnere.
- 545 ● øke den økonomiske støtta til sørsamisk språkopplæring.
- 546 ● støtte aktivt opp om utbygginga av kultursenteret Samien Sijte på Snåsa.
- 547 ● videreutvikle fylkesbiblioteket som utviklingsaktør og arbeide for at bokbussen
548 styrker samarbeidet med andre kulturinstitusjoner.
- 549 ● styrke museene i Trøndelag
- 550 ● jobbe for å styrke økonomien til viktige kulturinstitusjoner i fylket

551 6. Næringsliv

552

553 Norge må i løpet av de neste tiårene vri næring og verdiskaping bort fra det som skaper
554 utslipp og over til det som ikke forurenses og bygger på fornybare kilder. Dette er den
555 største utfordringen verden står overfor, og krever handling globalt og lokalt. Det må satses
556 på forskning og utvikling for et økologisk bærekraftig næringsliv.

557

558 Selv om utfordringen Norge står overfor er stor har vi samtidig alle muligheter til å klare det.
559 Vi har store naturressurser, et rikt hav, store skoger, masse energi og kompetente arbeidere.
560 Nøkkelen er å omstille Norge fra å være en råvareleverandør av havets og landets
561 rikdommer til å bruke ressursene og kompetansen for å bygge og videreutvikle norsk
562 næringsliv og industri.

563

564 Trøndelag SV vil føre en aktiv næringspolitikk for hele fylket. Nærings- og distriktpolitikken
565 må bygge på naturgrunnlaget, bedriftene og kunnskapsmiljøene. Trøndelag hevder seg godt
566 i internasjonale undersøkelser på graden av samspill mellom kunnskap og næring.

567 Primærnæringene jordbruk, skogbruk, utmarksnæring/jakt, reindrift og fiske har opp
568 gjennom historia gitt grunnlag for arbeid og bosetting i hele Trøndelag. De siste 70 åra har vi
569 sett at antallet arbeidsplasser innenfor primærnæringene har blitt sterkt redusert gjennom
570 nedlegging, større enheter og sentralisering av foredlingsanlegg. Unntaket er fiskeoppdrett,
571 som er ei ny primærnæring, som har gitt en god del nye arbeidsplasser langs
572 trøndelagskysten. Denne næringa har imidlertid store miljøutfordringer.

573 Trøndelag SV ønsker at det legges til rette for en livskraftig og økologisk bærekraftig
574 primærnæring. Målet om et mer miljøvennlig framtidssamfunn bør gi primærnæringene nye
575 muligheter og økt status. Det er bare økologisk bærekraftige næringer som vil overleve i
576 framtida. Derfor må også primærnæringene satse på å bli enda mer miljøvennlig. Gjennom
577 forskning og utvikling må primærnæringene bidra til produksjon av trygg mat, biologisk
578 mangfold og klimavennlig høsting av naturen.

579

580

581 **Trøndelag SV vil:**

- 582 ● øke matproduksjonen og sjølforsyningsgraden basert på norske ressurser
- 583 ● støtte forskning og tiltak for bedre energigjenvinning og redusere klimautslipp fra
- 584 landbruk, fiske, havbruk, industri, samferdsel og service
- 585 ● sikre nasjonalt og lokalt eierskap til naturressursene

586

587 **6.1 Jordbruk**

588 SV vil øke selvforsyningsgraden på mat basert på lokale ressurser og et sterkt importvern. Da
589 er det viktig å ta vare på dyrka jord og utnytte beiteressursene i utmarka. Gjennom
590 miljøvennlig produksjon får vi trygg mat, biologisk mangfold og et mangfoldig
591 kulturlandskap. For å bidra til et miljøvennlig jordbruk, trygg mat og matproduksjon i hele
592 Trøndelag, er det viktig med et sterkt jordvern, at vi beholder et mangfold i bruksstørrelser
593 og foredlingsanlegg og at vi slår ring om et solidarisk landbrukssamvirke.
594 Høsting av utmarka gjennom jakt på fugler og dyr har alltid vært viktig i Norge. Dessverre er
595 mange arter i sterk tilbakegang, spesielt gjelder dette en god del fuglearter. Jakt må skje på
596 en skånsom måte og uttak må skje på grunnlag av forskningskunnskap. SV mener jakt på
597 truede arter må stanses inntil bestanden har tatt seg opp igjen. Dette gjelder bla. jakt på
598 rype. Felling av rovdyr må skje med grunnlag i rovdyrforliket på Stortinget.

599

600

601 **Trøndelag SV vil:**

- 602 ● føre en restriktiv jordvernpolitikk
- 603 ● forsterke sitt initiativ for at Trøndelag skal bli best på jordvern i Norge.
- 604 ● jobbe for skjerping av jord- og konsesjonslover, og innføring av driftsvansketillegg, for
- 605 å bevare dyrkajord og for å slippe til ungdom i jordbruket
- 606 ● arbeide for desentraliserte kornlager
- 607 ● dempe konflikten mellom tamme beitende dyr i utmark og rovdyr gjennom å
- 608 videreføre rovdyrforliket på Stortinget.

609

610 **6.2 Kulturminnevern**

611 Trøndelag SV ønsker å være fanebærer for at den trønderske byggeskikken og
612 kulturlandskapet fortsatt skal være kilde for opplevelser i hele Trøndelag. Landbruket
613 gjennomgår nå store og dramatiske driftsendringer og overgangen til mer industrialisert drift
614 fører til et stort tap av både små gårdstun og de karakteristiske trønderske firkanttunene
615 som er unike for vår region. Samtidig med dette bygges matjord ned i et voldsomt tempo for
616 å få til lettvinnt bolig- og næringsutvikling. Tapet av matjord er ikke bare et angrep på
617 framtidens matproduksjon, det er også ødeleggende for opplevelsen av det særegne
618 kulturlandskapet i Trøndelag.

619

620 **Trøndelag SV vil:**

- 621 ● arbeide for flere midler til bevaring av kulturlandskap

622

623 **6.3 Skogbruk**

624 Trevirke er et miljøvennlig byggemateriale. Skog binder CO2 og er viktig i klimasammenheng.
625 Trevirke kan erstatte oljebaserte produkter og kan bli til et viktig fôrmiddel i f.eks.
626 fiskeoppdrettsnæringa. Restprodukter av tre kan også bli til biogass. SV går imot at det skal
627 plantes sitkagran og andre fremmede tresorter i Norge. Skog bør vokse der den naturlig
628 hører heime og bør ikke plantes på dyrkajord og i strandsonen. For å få fram tømmer fra
629 skogen er det nødvendig med skogsbilveger. Skogsbilveger bør bygges mest mulig skånsomt
630 i naturen.

631 De grønne næringene må satses på i form av innovasjon, målrettede subsidier og
632 distriktsvennlige tiltak. Landbruket trenger også en langsiktig satsning med forutsigbar
633 økonomi. Det må legges til rette for et aktivt skogbruk i regionen, og selvforsyningsgraden
634 innen matproduksjon må økes.

635

636 **Trøndelag SV vil:**

- 637 ● ha økte tilskudd til bærekraftig høsting og fornying av skogressursene
- 638 ● arbeide for økt bruk av trevirke i bolig- og næringsbygg.

- 639 ● initiere et samarbeid mellom Trøndelagsforskning og skogindustrien for å kunne
640 utvikle biogassproduksjon i Namdalen med trevirke som basis.
- 641 ● bevare Statsskog i folkets eie
- 642 ● aktivt støtte opp om forskning og utvikling hvor trevirke kan bli en viktig bestanddel i
643 fôr til oppdrettsfisk.

644

645 **6.4 Industri**

646 Vi vil kjempe for å utvikle grønne industriarbeidsplasser i fylket. Lokal industri skal arbeide
647 for leveranse av miljøvennlige tjenester, varer og løsninger. Økt lokal ressursutnytting og økt
648 industriell bearbeiding i Norge er et mål.

649

650 SV vil arbeide for gode og langsiktige rammevilkår for den kraftintensive industrien i
651 fylket, en industri som trenger langsiktige kraftkontrakter til konkurransedyktig pris. Dette
652 bør kombineres med krav om tiltak for ytterligere energieffektivisering. Som et ledd i dette
653 går SV mot ytterligere utbygging av utenlandskabler, som kan bidra til at industrien mister et
654 konkurransefortrinn, og på sikt bli truet. Kapasiteten på dagens kabler er mer enn god nok til
655 å sikre norsk elforsyning i tørrår, og nye utenlandskabler fører også til sterkere effektkjøring
656 av kraftverkene, til skade for naturmiljøet.

657

658 Den kraftintensive industrien i fylket ligger på verdenstoppen når det gjelder lite utslipp og
659 høy energieffektivitet. Det er bedre for klimaet å eksportere industrivarer med høyt
660 energiinnhold produsert med kortreist norsk kraft, enn å eksportere krafta med energitap.

661

662 **Trøndelag SV vil:**

- 663 ● bruke regionale utviklingsfond og innovasjonsmidler til å støtte nyetablering og
664 næringsliv i regionen
- 665 ● stimulere til utvikling av næringsmiddelindustrien i Trøndelag som den trønderske
666 bonden leverer sine varer til.
- 667 ● si nei til utbygging av utenlandskabler

668

669 **6.5 Reindrift og sørsamisk kultur**

670 Reindrift er grunnlaget for den sørsamiske kulturen i Trøndelag. Reindriften er en miljøvennlig
671 høsting av naturen som bidrar til mat, klær, kunst og biologisk mangfold. Ny teknologi og nye
672 driftsformer utfordrer også den økologiske bærekrafta i reindriftnæringa. Som alle andre
673 må også reindriftnæringa bruke forskning og utvikling til å opprettholde en økologisk
674 bærekraftig næring. Arealkrevende utbygging av hytter, vindkraftverk, vannkraft og veger
675 har fratatt og forstyrret reindriften i mange områder i Trøndelag. Vindkraftutbyggingen på
676 Storheia på Fosen er et eksempel på overgrep fra storsamfunnet ovenfor reindriften. SV
677 mener hensynet til reindriften må få en mye mer sentral plass ved arealkrevende
678 reguleringsplaner i reindriftsområdene. Fylkeskommunen har en viktig oppgave i å støtte
679 sørsamisk språk og kultur som bidrar til at ungdom fortsatt rekrutteres til reindriften og til å
680 styrke sørsamisk kultur i Trøndelag.

681

682 **Trøndelag SV vil:**

- 683 ● arbeide for å sikre reindriften, ved å trygge beitearealer og reinflytteleier, og unngå
684 arealinngrep som begrenser utviklingsmulighetene til næringa.
- 685 ● si nei til bygging av vindkraftverk i reinbeiteområder.

686

687 **6.6 Fiske**

688 Tradisjonelt fiske fra sjark og mindre fiskebåter har vært, og er den mest miljøvennlige
689 måten å høste mat fra havet på. Opphoping av fiskekvoter på trålerflåten og svekking av
690 leveringsplikten til lokale fiskemottak truer både arbeidsplasser og økologisk bærekraft. SV
691 vil at trålerflåten skal avgi fiskekvoter til sjarkfiskerne og at fiskeinteressert ungdom sikres
692 kvoter og sjark til overkommelig pris.

693

694 **Trøndelag SV vil:**

- 695 ● støtte kystfiskernes kamp for å beholde fiskekvoter og råfiskloven, fiskernes
696 samvirkeorganisering
- 697 ● jobbe for å bevare villaks og sjøørret, samt arbeide for å få kanalisert ytterligere
698 forskningsmidler til formålet

- 699 • sikre at tradisjonelt fiske styrkes

700

701 **6.7 Mineralnæringa**

702 Trøndelag SV ønsker ei grundig kartlegging av mineralressursene i hele Trøndelag.

703 Mineralressursene er fellesskapets ressurser. En utvinning av ressursene i Trøndelag må
704 derfor skje gjennom opprettelsen av et statlig mineralselskap som sikrer at inntekter til
705 fellesskapets ressurser går tilbake til fellesskapet og ikke til profitt for private norske eller
706 utenlandske selskap.

707

708 Gruvedrift er uttak av ikke-fornybare ressurser, og krever langsiktig planlegging ut i fra
709 samfunnets reelle behov, ikke kortsiktig profitt. Det skal ikke være lov å dumpe restmasser
710 som avfall i trønderske fjorder eller vann, og underjordsdrift skal være hovedregelen for
711 drift, ikke dagbrudd.

712

713 **Trøndelag SV vil:**

- 714 • arbeide for at mineralutvinning skal foregå på en bærekraftig måte, og kreve at
715 utslipp fra mineralindustrien renses
- 716 • opprette et statlig eid selskap for utvinning av mineraler
- 717 • kreve høye miljømessige vilkår for gruvedrift
- 718 • arbeide for rammevilkår som gir full utnyttning av restmassene fra gruvedrift.
- 719 • kreve at det blir gjennomført kartlegging av giftig avrenning fra alle gamle gruver i
720 fylket
- 721 • etablere langsiktige og effektive tiltak mot avrenning fra eldre gruver i Trøndelag.

722

723 **6.8 Fiskeoppdrett**

724 Naturmangfoldloven forplikter det offentlige til å ta vare på artsmangfoldet og de naturgitte
725 ressurser vi har. Det betyr å bruke naturressursene på en bærekraftig måte, og å sørge for
726 vern av rødlistede og sårbare arter, sjeldne naturtyper og verdifulle naturområder. Det må
727 ikke gis nye konsesjoner for oppdrett av laks, uten at lus- og rømningsproblematikken er
728 løst.

729 **Trøndelag SV vil:**

- 730 ● jobbe aktivt for tiltak og forskning som sikrer at dagens importert fôr til oppdrettslaks
- 731 erstattes med lokalprodusert fôr
- 732 ● stille krav om økologisk bærekraftig oppdrett med utslippsfrie og rømmingssikre,
- 733 lukkede anlegg
- 734 ● etablere omfattende forskningsprogram for å gjøre oppdrett mer miljøvennlig
- 735 ● gå imot ytterligere oppdrettskonsesjoner utenfor Trøndelagskysten, inntil
- 736 problemene med lakselus og rømming er løst, samt arbeide for at oppdrett av torsk
- 737 avvikles og at lakseoppdrett fases over i lukkede anlegg

738

739 **7. Tannhelse**

740

741 Trøndelag SV ønsker å styrke det offentlige tannhelsetilbudet og holder fast på at vi trenger
742 en desentralisert struktur med distriktstannklinikker. Tenna er en del av kroppen! Vi vil
743 derfor arbeide for at den neste store nasjonale helsereformen blir å ta tannhelse inn i
744 folketrygden slik at tannbehandling dekkes på samme måte som annen helsehjelp. Kun dette
745 vil sikre at pasienter med dårlig økonomi og alvorlig psykisk syke pasienter får et
746 tilfredsstillende tannhelsetilbud.

747

748

749 **8. Helse**

750

751 SV vil ha et samfunn der alle kan ha det godt med seg selv og den de er. Psykisk helse må bli
752 en integrert del av folkehelsen. I dag er anoreksi blitt den 3. vanligste dødsårsaken for unge
753 jenter, tre ganger så mange unge gutter dør av selvmord som i trafikken og tre av ti norske
754 jenter stresser seg syke. Presset om perfektjon og suksess, enten det er på utseende,
755 karriere eller familie, gjør at rekordmange i alle aldre er blitt psykisk syke. Vi må forebygge
756 problemene og bedre behandlingen om vi skal få et samfunn der alle skal ha det godt med
757 seg selv.

758

759 Sykehusene opplever stadige innsparings- og effektiviseringskrav. Trøndelag SV mener at
760 sykehusene må styrkes økonomisk for å kunne møte fremtidens helseutfordringer.
761 Med stadig mer sentralisering av fødselstilbudet og økt antall transportfødsler vil Trøndelag
762 SV jobbe for å styrke jordmorberedskap i distriktene og jobbe for å bevare de
763 fødselstilbudene som finnes i Trøndelag.
764
765 Trygghet for liv og helse er en forutsetning for bosetting i distriktet. SV er imot
766 omorganiseringer som svekker lokalsykehusene og vil bevare lokalsykehusene i Namsos,
767 Levanger og Orkdal. Dette handler om politiske prioriteringer og store nok bevilgninger.
768 Trøndelag SV vil jobbe for at sykehussektoren får en sterkere regional styring.
769 Ambulansetjenesten i fylket må styrkes slik at den blir tilfredsstillende og at alle sikres en
770 forsvarlig responstid.

771

772 **9. Nei til amerikansk militærbase i Trøndelag.**

773

774 USA har etablert en såkalt rullerende øvingsstyrke på Værnes. De startet med 350 soldater
775 og regjeringa har nå gitt tillatelse til inntil 700 soldater. Den permanente amerikanske
776 tilstedeværelsen på Værnes er klart i strid med Norges basepolitikk av 1949, som sier at
777 Norge ikke vil tillate stasjonering av fremmede styrker på norsk område så lenge Norge ikke
778 er angrepet eller utsatt for trusler om angrep.

779

780 Med amerikanske soldater på Værnes, store militærlagre i Trøndelag og hovedkampflybasen
781 på Ørlandet kan Trøndelag bli et bombemål i en krig mellom stormaktene USA og Russland.
782 Selv om Norge er medlem av NATO burde vi bidra til avspenning mellom stormaktene ved å
783 si nei til amerikanske militærbaser i Norge. Norge må være en stemme for avskaffelse av
784 atomvåpen og bidra til å gjenreise FN som en viktig organisasjon for fred og nedrustning.

785